

Kresťania v spektre politických strán

(2001)

Prijmime ako pracovnú hypotézu Aristotelovu definíciu, že politika je hľadáním spoločného dobra. Všetky politické strany o sebe tvrdia, že sa usilujú o spoločné dobro. Spravidla vedia uviesť aj argumenty, ktoré z ich zorného uhla hovoria o spoločnom dobre. Asi by sa dalo ťažko morálne zdiskreditovať kresťana, ktorý by bol hoci aj v podivnej strane, ale subjektívne by dokázal postaviť svoju stranu do pozitívneho vzťahu k spoločnému dobru. Podľa tohto kritéria preto môžu byť kresťania v každej strane.

Pre angažovaných kresťanov otázka stojí inak. Výzva pre angažovaných kresťanov znie tak, v ktorej strane alebo v ktorých stranách môžu najúčinnnejším spôsobom presadzovať kresťanskú koncepciu spoločného dobra. Existenciu kresťanskej koncepcie spoločného dobra pokladajme prinajmenšom za ďalšiu pracovnú hypotézu. Keď hovorím o kresťanskej koncepcii spoločného dobra iba ako o pracovnej hypotéze, je to výrazom mojej opatrnosti vzhľadom na vlnu spochybňovania kresťanských hodnôt, ktorá je v súčasnej Európe taká rozšírená. V skutočnosti kresťanská koncepcia spoločného dobra nie je iba pracovnou hypotézou, ale realitou v teórii aj v praxi. Ako ďalšiu pracovnú hypotézu môžeme prijať, že teória a prax kresťanskej politiky sa najdokonalejšie spájajú v politike kresťanskodemokratických strán. Ale toto je pracovná hypotéza, na ktorej záleží najmenej.

Problém a výzva najúčinnnejšieho presadzovania kresťanskej politiky spočíva v tom, že politické strany už zďaleka nie sú jedinými

činitelmi, ktoré presadzujú nejakú politickú koncepciu. Popri politických stranách sú to predovšetkým médiá, nevládne organizácie, ale aj finančné a ekonomické korporácie. Tieto vo svojom súhrne vytvárajú spoločenské trendy, megatrendy, ktoré sú svojim obsahom značne vzdialené od kresťanskej koncepcie spoločného dobra. Napríklad keby sme porovnali divácku sledovanosť televízneho seriálu *Big Brother* so sledovanosťou niektorého rodinného seriálu, určite by vysoko zvíťazil *Big Brother*.

Charakteristickou črtou megatrendov, ktoré sa v spoločnosti vytvárajú, je vznik nepísaných zásad, ktoré silne ovplyvňujú verejné vyjadrovanie a dostali názov *political correctness*. Podľa takýchto zásad sa skôr nenosí v hlavných médiách napríklad povedať, že zákony o partnerstvách homosexuálov sú skôr škodlivé.

Kresťania v politike môžu proti takýmto megatrendom postaviť nielen svoju vieru v Boha a presvedčenie o správnosti kresťanskej morálky, ale aj logické argumenty o principiálnej racionalite kresťanskej koncepcie spoločného dobra. Napríklad kultúrne, ekonomické a bezpečnostné dôsledky demografického poklesu obyvateľstva vo vyspelých západných krajinách robia z kresťanského odporu proti potratom div nie ekonomickú vypočítavosť, keby nešlo o taký vážny morálny problém. Problém pôsobenia kresťanov v politike spočíva v tom, že pravda kresťanskej argumentácie vyjde najavo obyčajne až neskôr, po dlhšom čase. Posolstvo kresťanského politického pôsobenia je jednoducho príliš radikálne, než aby sa ľahko presadilo za normálnych spoločenských podmienok. Inými slovami, výzvou pre kresťanov v politike je nájsť metódy, ako urobiť radikálne kresťanské posolstvo prijateľným v konzumnej spoločnosti. Ešte inými slovami môže úloha znieť: ako zmierniť radikálnosť kresťanského posolstva tak, aby bolo prijateľné pre väčšinu spoločnosti a zároveň nestratilo svoju zásadnú výpoveď.

Hľadanie optimálnej línie prináša kresťanským stranám niekedy kuriózne výsledky. Napríklad poslanci kresťanskej CDA v Holandsku

sa chceli prispôbiť prevažujúcim trendom spoločnosti do tej miery, že v holandskom parlamente hlasovali za uzákonenie eutanázie. Kresťanskodemokratické hnutie Slovenska navrhlo pred piatimi rokmi poslancom Európskeho parlamentu za Európsku ľudovú stranu, aby zásadné etické otázky, ako je eutanázia, umelé prerušenie tehotenstva, manželstvá homosexuálov a podobne zostali vo výlučnej právomoci členských štátov a nepatrili do právomoci orgánov Európskej únie. Chceli sme tak zabrániť diktátu Európskej únie členskými štátom v týchto citlivých otázkach. Tento návrh sa v Európskej ľudovej strane nepresadil. V minulom roku na konferencii v New Yorku Peking + 5 poľská delegácia v súlade s poľskou Ústavou presadzovala negatívny postoj k potratom a delegácia Európskeho parlamentu si predvolala poľskú delegáciu „na koberec“ a žiadala od Poliakov, aby zmenili svoje stanovisko.

Pri hodnotení rozličných alternatív, ktoré sa vynorili na politických scénach Európy v uplynulých desaťročiach, sa zdá, že najúčinnějšíou kombináciou je existencia dvoch strán združujúcich v zásade kresťanov. Jedna strana ideovo radikálnejšia, ale s nižšími volebnými výsledkami, druhá strana ideovo plytkejšia, ale s lepšími volebnými výsledkami. Ako príklad by bolo možné uviesť v Taliansku kombináciu zoskupenia *Comunione et liberazione* a kresťanskodemokratickej strany. V Nemecku by bolo možné za takú kombináciu azda pokladať paralelné pôsobenie ideovo radikálnejšej CSU a ideovo rozptýlenejšej CDU. Dve takéto strany potom môžu presúvať ťažisko svojej argumentácie z jednej na druhú podľa toho, ako to spoločenské podmienky umožňujú. Radikálnejšia strana radikálnym spôsobom vytýči úlohu, ktorú volebne silnejšia strana aspoň čiastočne uskutoční.

Kresťanské poslanstvo je radikálne a od svojich prívržencov vyžaduje tým väčšiu vieru, presvedčenie, optimizmus a vytrvalosť. Obyvatelia bývalých komunistických krajín majú za sebou skúsenosť, ktorá je aj dnes poučná. Socializmus a komunizmus bol približne pred sto rokmi dominujúcim ideovým smerom na európskom

kontinente. Po prvej a druhej svetovej vojne zvíťazil v niektorých krajinách a nastolil v nich totalitnú moc, ktorá sa považovala za neporazitelnú. Svoj spoločenský systém považoval za jediný vedecký spoločenský systém. A predsa kresťania videli pred vlastnými očami, ako táto moc – kedysi oslavovaná intelektuálnymi špičkami Európy – postupne upadala a pred dvanástimi rokmi sa zosypala ako domček z karát.

Keď sa rozpadol komunizmus, ktorý útočil na kresťanské poslanstvo zľava, prečo by sa nemohol rozpadnúť aj iný spoločenský systém, ktorý útočí na kresťanstvo sprava.

Prejav na Európskom fóre, Berlín júl 2001

